

okolo nje. Tudi to je ne razburja, če vidi živali, ki jih dotlej ni videla. A gorje psu, ki pride na pregled; če ga ne more zgrabiti, rjove in kaže svoje strahovito zobovje ter buta ob zamrežena vrata.

Leopard, ki živi večinoma v gozdu in lahko uide divjim psom na drevje, ne kaže tega sovraštva. Žre pa posebno rad pse, ki jih napada z drevesa. Zato pa sovražijo vsi psi na drevju živeče mačke in se jih obenem neznansko boje, medtem ko napadajo tigra in druge na zemlji živeče mačke brez strahu.

Levi, opice in druge živali v puščavah in vročih krajih sovražijo črno-polte ljudi bolj ko belopoltega Evropejca. Ko je svoje dni obiskala družba Somalijev živalski vrt v Londonu, so postali levi popolnoma divji. Opice so plaho vpile in jezno momljale, antilope so se izkušale osvoboditi in pobegniti in še celo malomarna divja goveda so bila razburjena. Vse te živali so spoznale v zamorcih svoje sovražnike, ki so že stoletja in stoletja lovili po gozdovih njihove vrstnike.

NIKE-PALNÁK:

Malička, ki je ljubila solnce.

(Dalje.)

III.

tistih hudih dneh pa se je zgodila v Vančkovem srcu velika izprememba.

Na velikonočno nedeljo je bilo, ko se je prikazala Malička prvič v žametastem krilcu in beli bluzi zunaj v fari. Z atkom je prišla k maši; stala je tam odspredaj in gledala to krasoto, to lepoto. Očke je imela uprte nad tabernakelj, kjer je stal Kristus v zlatu z rdečim bandercem v roki. Zagledala se je v njegovo svežo rano na prsih in smilil se ji je, smilil...

Ušesa pa so ji polnili glasovi: „Aleluja, Aleluja!“ Ni molila. Gledala je z očmi, z odprtimi usteci je poslušala... Taka je bila Malička; pozabila je na žametasto krilce, pozabila na belo bluzico, nič ni mislila na to, naj bi bila ponosna in ošabna, ker ima, česar drugi nimajo — samo to je bilo v nji! Velika noč...

Tudi Vanček ni molil. Stal je tam med dečki, pa gledal venomer tja prek, kjer je stala Malička. Žametasto krilce in bela bluzica mu ni dala miru; oj, on je moral biti v istih hlačicah, v isti suknji kakor na Cvetno pa na Tiho nedeljo in že zdavnaj, zdavnaj poprej. Gledal je, gledal in hudo mu je bilo pri srcu... ni bila žalost, ni bila jeza; a grizlo in peklo je. „Zakaj ona in jaz ne?“ — Vanček, Vanček ne vidiš, da ni Malička čisto nič ošabna na žametasto krilce pa na belo bluzico? Oj, Vanček ne vidi;

vidi le, da ima ona nekaj, kar bi njemu ne bilo nikoli usojeno! da je obležena ona po gosposko, njegova suknja je pa trda in težka; le to vidi, in hudo mu je . . .

Tisti dan je sklenil Vanček, da ne gre več k Malički; da se ne zmeni ne za njo ne za njeno solnčnico ne za zvončke in ne za trobentice. Mari mu je! —

Čudno se je zazdelo Malički, da je zdaj kar vedno sama, in parkrat se je že namenila, da ga poišče. A kdo bi hodil po vasi, kjer so hudi in poredni otroci! Kdo bi se upal dol, če je tako majhen, a na vasi velik, črn pes? O, Malička že ve, zakaj ne gre! —

A priti je moral Vanček; poslal ga je oče.

„O, Vanček, kje pa si bil, da te ni nič več k nam? Solnčnica je že velika; pojdi, poglej!“

„Kaj hočem s teboj, ko pa hočeš biti gosposka.“

Nič ni odgovorila Malička; le pogledala je Vančka, kaj hoče povedati s tem. A njegov srd se je razlil, in dalje so padale ostre besede:

„Mari misliš, da ne vem, zakaj si bila na velikonočno nedeljo tako moška? Oj, prava reč tisti žamet, pa tista bela bluzica! O, le bodi gosposka le, kolikor hočeš! Kaj pa to mene briga?“

Debelo je gledala Malička in le počasi se ji je dozdevalo, česa jo dolži Vanček. Moška da je, ker ji je podarila gospa Lina žametasto krilce in belo bluzico! Oj, Vanček! Da, vesela je bila in vesela je tega daru; lepo ga varuje; a da bi hotela biti za to kaj več? —

„Vanček, saj ni res, kar praviš. Pojdi z menoj in bodi mi dober!“ — Hudo ji je bilo in ni vedela, zakaj . . .

A Vanček ni hotel; šel je, in dolgo je bilo, da je posedala Malička sama pri svoji solnčnici, ki je rasla in rasla ter se ozirala po solncu . . .

IV.

Pa sta se le pobotala.

Daljši in daljši so bili že dnevi, solnce je pripekalo vedno bolj in bolj. Dol z gorice je prinašal vetrček opojni duh, ki ga je pošiljala z njim v dolino vinska trta; že redkejši in redkejši je postajal, na trticah pa so se kazale namesto cvetov male, male jagodice. Tudi jablane in hruške so se že osule; nič več niso letale na nje čebele, niso poletavali in ne nagajali nikdar siti metuljčki; mali jabolčki in drobne hruškice so se obesile, kjer so odrčali beli cvetni lističi.

Tak dan je bil, ko je prikorakal po bregu gor Vanček in se moško držal. Malička je sedela pri svoji solnčnici in bila je žalostna, da je rasla ta hitreje in hitreje, da jo je že prerasla.

„Kam se ti mudi? Gotovo bi že skoraj rada prišla k solncu, k svojemu ljubemu solncu. Prav do njega bi rada zrasla? Počakaj, solnčnica; počakaj, da mi razodeneš skrivnost, kako se raste tako hitro . . .“

„Malička, kaj pa sanjaš? Poglej to-le! Vidiš, tudi mi si lahko kaj privoščimo in nismo taki berači, četudi ne hodimo v žametu.“

Joj, kakšno knjigo je imel Vanček! Same podobe, pa vse potiskano! Črka pri črki, pa drobna ena kot druga; in zopet podobe, same podobe! — Kdo bi mogel misliti na to, kaj pravi Vanček o beračih, pa o žametu...

„Vanček, kaj pa je to? Kdo pa je to?“

„To, vidiš, to je kraljična, ki stanuje v steklenem gradu, polnem samih rož. Nikamor ne pride, samo v gradu sedi — roža med rožami — pa gleda dol po cesti, ki je vsa pregrnjena s težkimi rdečimi preprogami, da ne zbudi ropot voza in peket kopit princezinje, ki sedi in spi... Vidiš jo tukaj! Spi in čaka na princa...“

Gledala sta podobe, in pravil je Vanček dalje, kaj je čital v knjigi: „Pripelje se princ... Ga vidiš, tukaj ta?... Pripelje se s šestimi belci v zlati kočiji, zbudi kraljično ter jo vzame za ženo... Glej tukaj, kako odpira ona oči, in princ je sklonjen nad njo! Zdaj ji pripoveduje, da je on tisti, ki mu je odločena ona... Zbero se vsi velikaši vsega kraljestva in najlepše gospodične, da napravijo to imenitno svatbo. Po svatbi pa se odpelje kraljična s kraljevičem v njegovo solnčno cesarstvo v zlatem vozu, v katerega je vpreženih šest belcev... Vidiš, tukaj se peljeta!“ —

„Oj, Vanček, kje si dobil to knjigo; tudi jaz bi jo rada imela.“

„Kaj boš z njo ti, ki ne znaš čatati. Pa tudi ne sme imeti eden vsega.“

„Vanček; nikdar še nisem slišala takih lepih povesti; nikdar še nisem videla takih lepih slik.“

„Kaj bi ti kje slišala! Kdo pa naj ti pravi kaj takega? Kdo pa naj se zmeni zate, ki si tako majhna! Oj, ti ubožica!“

Vanček, kaj delaš?

„Vidiš, zate je dosti, da sediš pri svoji solnčnici, pa misliš, da bi še ti bila solnčnica.“

Vanček, kaj delaš?

„Pa ne boš ti zrasla tako visoko nikdar, nikdar; veš, četudi imaš žamet na sebi. In nikdar se ne bo dosti zmenilo zate solnce, nikdar.“

Vanček, kaj delaš?

Pozabila bi bila Malička princa in kraljične, pozabila zlatih rož, pozabila voza in šestih belcev, če bi še govoril Vanček tako. A videl je, da so že igrale solzice v temnih očeh, in žal mu je bilo.

„Nič ne jokaj! Saj bo še vse dobro, in solnce te bo imelo rado.“

Neverno ga je pogledala Malička.

„No, glej jo! Saj ne smeš vsega tako vzeti, kakor ti rečem. Saj vidiš, da ni tudi drugje vse tako, kakor vidimo. Tu glej, kaj ne, kraljevič! In ta kraljevič je le v povesti. In ta kraljična, samo v povesti sta.“

„Ali res?“

„Res.“

„Pa sta tako lepa kot zares.“

„I, seveda sta lepa.“

Zagledala sta se zopet v odprto knjigo, v lepo princezinjo, krasnega kraljeviča, zlasti grad, zlasti voz, v šest belcev, v temnordeče preproge...

„Vanček!“

„Mhm?“

„Posodi mi do jutri knjigo!“

„Kaj?“

„Vanček, posodi mi, samo do jutri! Jutri, ko prideš, pa ti jo dam.“

„Čemu ti bo?“

„Gledala bi še danes.“

„Ti tako ugaja?“

„O, da, Vanček jako.“

„Pa mi jo strgaš?“

„O, ne, Vanček.“

„Pa zamažeš?“

„Res da ne, Vančak. Lepo te prosim.“ Prosile so ustnice, prosile oči, prosile rokce.

„No, jaz danes tako nimam časa. Ampak pazi nanjo!“ Vanček se je spomnil, kako je prej mučil Maličko in hotel ji je napraviti zdaj to veselje, da ustreže njeni prošnji. „Moram tako domov. Samo ne zamaži mi je in ne raztrgaj,“ in že ga ni bilo.

Malička ni gledala za njim, ni se mu zahvalila, slišala je le: Imej jo! Imej jo! — Imela jo je, ki ji je tako ugajala in našla je pot v deželo, do katere ji je odprl vrata Vanček, še lepšo si je slikala njena duša, ni videla, ni slišala nič . . . Knjigo si vzame v naročje, gleda sliko za sliko, vsa zamaknjena zre lepo kraljično, zre krasnega kraljeviča . . . belci drvijo, pa ne čuje se voza po težkih preprogah . . . kraljevič se nagiba k princezinji . . . izpregledava . . . zdaj — zdaj že drve spet belci v deželo zlato, solnčno . . . Oj, kako je lepa ta princezinja, oj, kako je dober ta kraljevič.

Sedela je Malička zunaj pri svoji solnčnici ta dan, sedela drugi dan in gledala v to zlato deželo solнца in pravljic . . .

(Konec.)

Pesemca o maku.

*Ej, kako zvedljivo
mak tam pogleduje,
ej, kak nagajivo
mi pomežikuje,
oj, ti rdeči mak!*

*Kakor zlata sreča
se med klasjem maja,
kakor zlata sreča
mak mi ta nagaja,
oj, ti rdeči mak!*

*Makec, rdeči makec,
nagajivček mak!
Makec, bom te vtrgal
in pripel za trak,
oj, ti rdeči mak! —*

*Maček, nagajivček,
daj mi še mežikaj,
maček, lahkoživček,
daj še, daj hihikaj
za klobukom, daj!*

Cvetko Gorjancev.

